

Huldezitting in de Belgische Senaat
naar aanleiding van de 50ste verjaardag
van de Hongaarse Revolutie
25 oktober 2006

Toespraak door senator Lionel Vandenberghe
(vertaling uit het Nederlands)

Megemlékezés a magyar forradalom ötvenedik évfordulójáról

Tisztelettel üdvözlöm a Magyar Országgyűlés elnökhelyettesét, a belga szenátus elnökét, és a megjelent képviselőket.

Hölgyeim és Uraim!

Számomra is váratlanul kerültem a megemlékező szerepébe. A figyelmes szervezők talán megtudták, hogy édesanyám magyar volt. Én erre mindig büszke voltam, és ezzel érdemelhettem ki, hogy szót kaptam ma itt, a belga szenátus félköríves dísztermében.

Az elkövetkezőkben szeretnék áttekintést adni arról a helyzetről és vendégszeretetről, ami nálunk a forradalom menekültjeit fogadta, különös tekintettel Flandriára.

A menekültek első hulláma az első világháború után érkezett, és mai kifejezéssel élve elsősorban gazdasági menekültek voltak. Az 1956-os második hullámot viszont alapvetően politikainak nevezhetjük.

Édesanyám segélyprogram keretében, egy egész szerelvényt megtöltő magyar gyerekcsoporttal érkezett Flandriába, hogy itt a hazájában uralkodó szegénységet, éhezést és nyomort kicsit elfejthesse. Flandriáról beszélek, mert hasonló akciókra Vallóniában tudomásom szerint akkoriban nem került sor. Néhányan a gyerekek közül később többször visszatértek, mások végső menedékre találtak flamand családoknál, vagy belga társra leltek. Caestecker professzor ennek kapcsán „karitatív bevándorlást” emleget. A Gyermekvédelmi Liga évkönyve szerint 1923 és 1930 között 21 542 gyerek érkezett így. Ezennel felhívjuk a kormányzat figyelmét e jelentős eseménysorozat történelmi kutatásának finanszírozására. Hajtó Vera doktori munkájában éppen e jelenséget kutatja, de minden anyagi támogatás nélkül.

Édesanyám 1920-ban Budapesten született, és 1926-ban nyaralni utazhatott Flandriába, az otthoni éhség elől. Sokan jöttek, a „Comité belge de secours aux enfants de la Hongrie” (Magyar gyermekek megsegítésére alakult belga bizottság) szervezésében. Ez a belga szervezet gondoskodott a fogadásukról és elhelyezésükről. Anyám kísérő igazolványát, amit ma is relikviaként őrzök, a Gyermekvédelmi Liga állította ki számára. Ez a magyar szervezet gondoskodott a gyermekek utaztatásáról. Az egész vállalkozást

anyagilag a „Save the Children Fund” nevű, mindmáig működő szervezet segítette. Sok parókiában a szószékről hívták fel az emberek figyelmét a magyar gyerekek fogadására. Anyám egy kis községbe került, nagyon jó helyre, ahol hamar erőre kapott, s kérte, hogy hazatérhessen. De az ő esetében még itt tartózkodása során megkérdezték a fogadó családot, nem maradhatna-e náluk, miután édesanyja már korábban meghalt, apja pedig 1927 februárjában, mialatt ő Flandriában volt. Egy barátom szerint, aki ma a külföldieket ellenőrző hivatalban dolgozik, anyám 1926 és 1940 között illegálisan tartózkodott az országban, egészen addig, amíg feleségül nem ment egy belgához. Sok magyar lány tért vissza másodszor is, háztartási alkalmazottként. Majd jöttek a házasságok, s végleg Belgiumban maradtak.

De nézzünk másokat. Regöczy István 1926-ban érkezett a Poperinge-i lelkészhez, és egy éven át maradt. Hét év múlva, 1933-ban gyalog ismét megtette az utat Budapestről Poperinge-ig (miután volt egy balsikeres kísérlete kerékpárral). Írt egy könyvet „Flandria visszahív” címmel. Tíz évig maradt, lelkészi tanulmányokat folytatott egy Brugge-i szemináriumban, míg 1943-as lelkésszé avatása után visszatért Budapestre. A kommunizmus idején nehéz sora volt. Antikommunista szervezkedés miatt hat évet börtönbe zárták. Árvagyerekek számára létrehozott egy mozgalmat „Sasfiókák” névvel, a flandriai katolikus diákmozgalom mintájára. Több könyvét magyarra is lefordították, s mintegy tíz éve ki is adták Budapesten. Amikor 1991-ben nála jártam, a nekem ajándékozott könyvbe beleírta, hogy „AVV-VVK” - Minden Flandriának, Flandriát Jézusnak -, vagyis a Diksmuide-e Ijzertor feliratát. A tökéletes azonosulás megkapó példája. Stefan Regöczy, aki ma már kilencven éves, sok magyar kitüntetést megkapott, és prelátussá is kinevezték. A Westhoek-i területen a „Sasfiókák” egyesülete még ma is aktívan működik. 2004-ben Poperinge-ben kiállítás is nyílt Stefan Regöczyről és tevékenységéről.

Hajto Vera kutatásai feltárják „a magyar szolgálólányok” történetét, akik 1930 és 1949 között jöttek Flandriába, a Nagy és Fiala Családok Szövetségének (Bond van Grote en Jonge Gezinnen) szervezésében. Egy részük korábban segélyakció keretében már megjárta Belgiumot. Mindezt a Bond azon szociális aktivistái szervezték és bonyolították, akik maguk is magyarok voltak, és a már említett gyermekakció résztvevőiként kerültek Belgiumba.

A második világháború után, 1946 és 1948 között gyerekek újabb csoportjai érkeztek, ezúttal a Caritas Catholica szervezésében.

De említenék még egy magyar származású flamandot, Horváth Irént. Ő írta a „Land zonder ooievaars” (Gólyák nélküli ország) című könyvet. Hosszú évekig élt Aalstban. Később hazatért tanulni Magyarországra. De a második világháború kezdetekor ismét visszatért Belgiumba. Könyvében nagyon megható tanúságot tesz elmúlt 85 évéről. Jelenleg is Brüsszelben él.

Szondi Sándort is magyar flamandként, az Etterbeek-i flamand egyesületi élet aktív tagjaként ismerjük. Róla neveztek el egy brüsszeli alapítványt, amelyik a flamand kultúrát hivatott segíteni.

Egyszer megtaláltam a Turnhout-i „Magyar dokumentációs központ” felhívását, amelyben a flamand családokhoz került magyar gyerekeknek szerettek volna nyomukra bukkanni. Enne az archívumnak a holléte ma sajnos ismeretlen.

Az unokatestvéremnek írt leveleket, amiket 1991-ben láttam újra, egy olyan apáca fordította le, aki elmondta, hogy hozzájuk, a Vorselaar-i ciszterekhez nagy számban csatlakoztak magyar lányok. S szisztematikusan egyáltalán nem rendezett „archívumomban” újra rábukkantam egy másik újságkivágásra is, amelyik egy Heusden-Zolder-i család és távoli magyar unokatestvérük találkozásáról szól.

Ieper-ben ma is működik egy „Nyugat-Flandriai Magyar-Flamand Baráti Kör” (Hongaars-Vlaamse Vriendenkring West-Vlaanderen), amelynek vezetője, Frederik Vanderbroucke a következő történetet mesélte el nekem. 1920-ban alapította meg Edouard Froidure a „Magyar gyerekekért” (L’oeuvre de l’Enfance Hongroise) egyesületet. Az évenként megtartott Sant-Niklas-i körmeneten együtt vonultak fel a „Magyarország nagyasszonya” (O.L. Vrouw van Hongarije) csoporttal. Az első világháború pusztításai után Ieper főterén épített egy tekintélyes házat, a homlokzatán a „Hiszek egy”-gyel, a magyar imával, amelyik az 1920-as trianoni szerződést követő időből származik.

A „Keleti lelkesítő segély” (Oostpriesterhulp) nevű ismert katolikus egyesületnek is fontos szerep jutott a kelet-európai problematika széleskörű tudatosításában. A Straten-i Werenfried atya, a „szalonnás atya”, felszólította a németeket és a Keletről származó papokat (innen a „Keleti lelkesítő segély”), akik az oroszok által megszállt országokból voltak, hogy ruhákkal és élelmiszerekkel segítsenek a rászorultaknak. Így jött létre 1956-ban számtalan helyen a „Keleti lelkesítő segély” elnevezésű gyűjtési akció, főként a magyarok számára. Ekkor születtek meg az ismert „templomi kocsik”: nagy teherkocsik, amelyeket a templomoknál rakodtak fel. A felkelés idején csendes virrasztásokat és fáklyás felvonulásokat tartottak. Werenfried atya személyesen is találkozott Mindszenty kardinálissal, aki 1971-ig önkéntes száműzetésben volt az amerikai nagykövetségben. Ezt mi fiatalok mindannyian tudtuk, és a példa óriási hatással volt ránk.

Hölgyeim és Uraim! Flandriai példákat soroltam fel önöknek, Westhoek-tól Brüsszelen át egészen Limburgig. Miért akartam mindezt elmondani? Mi közük van e példának a mostani megemlékezéshez?

Előadásommal azt akartam hangsúlyozni, hogy 1956-ban mekkora érdeklődéssel és szimpátiával figyeltük a magyar felkelést. Nagyon sok faluban már korábban találkoztak az emberek az első menekültáradattal érkezők nehéz magyar családneveivel.

Magyarország Belgiumban már nem volt ismeretlen ország. A katolikus egyház kommunizmus ellenes harcától és a „Keleti lelkesítő segély” karitatív akcióitól vezetettve ismét alkalom nyílt a jóindulatra a magyar menekülők iránt, akik ezúttal nem gazdasági, hanem ideológiai és politikai okokból kényszerültek otthagyni Magyarországot. A nagylelkűség ma is szolgáljon példaként. A húszas és ötvenes években országunk sokkal szegényebb volt, mint ma. Társadalmunk ennek ellenére megértőnek mutatkozott azoknak az embereknek a nehézségei iránt, akik megpróbálták lerázni magukról a kommunista diktatúrát.

Lionel Vandenberghe
senator